

ANNALES DE L'UNIVERSITÉ DE CRAÏOVA
ANNALS OF THE UNIVERSITY OF CRAIOVA

ANALELE UNIVERSITĂȚII
DIN CRAIOVA

SERIA ȘTIINȚE FILOLOGICE
LANGUES ET LITTÉRATURES ROMANES
AN XVIII, Nr.1, 2014

EDITURA UNIVERSITARIA

LE MOT SABLIER DE DUMITRU TSEPENEAG SAU TRANSPUNEREA ÎN ROMAN A UNEI EXPERIENȚE SCRIPTURALE BILINGVE

Ileana Neli EIBEN
Universitatea de Vest din Timișoara, România

Rezumat

Centrat pe romanul *Le Mot sablier*, studiul nostru își propune să prezinte vocea pe care Dumitru Tsepeneag o împrumută pentru a ilustra acomodarea sa cu limba franceză ca limbă a scriiturii. Autorul nu dorește să vorbească aici despre bilingvismul său, ci să îl surprindă în « intimitatea scriiturii » (Bârna 2005: 29). Acest text bilingv ilustrează modul în care limba maternă, în cazul de față, româna, est încetul cu încetul înlocuită de franceză. Alternanța celor două coduri, atent supravegheată de pana autorului, permite curgerea cuvintelor din vasul superior în cel inferior: textul se transformă astfel dintr-un text românesc într-unul francezesc. Dacă la început autorul părea să aibă nevoie de un traducător, Alain [Paruit], pentru a-i transpune textul în franceză, el ajunge în cele din urmă să fie propriul său traducător. Naturalizarea limbii străine îi permite să-și traducă mental gândurile pentru a le modela apoi literar în conformitate cu normele noii limbi în care scrie.

Mots-clés: *bilinguisme d'écriture, alternance codique, langue maternelle, langue étrangère, traduire mentalement, texte bilingue.*

ANGAJAMENTUL ÎMPOTRIVA ABSURDULUI. O OGLINDĂ: ACTUELLES I ȘI II DE ALBERT CAMUS

Ioan LASCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Articolul pune în evidență câteva raporturi existente între jurnalism și opera literară a lui Albert Camus referitoare la angajamentul scriitorului împotriva absurdului. Demersurile din cadrul acestui angajament încep cu *Le Mythe de Sisyphe* (1942) și continuă până în 1956, când este publicat romanul *La Chute*. Aceleași demersuri se regăsesc în opera jurnalistică (1944-1956), angajamentul fiind o trăsătură caracteristică a întregii activități camusiene. În cazul lui Albert Camus, omul, artistul și jurnalistul s-au ghidat întotdeauna după aceleași principii morale.

Mots-clés: *engagement, absurde, justice, politique, morale.*

WILFRIED N'SONDÉ SAU RĂDĂCINILE STRĂMOȘILOR

Camelia MANOLESCU
Universitatea din Craiova

Rezumat

Cântăreț, compozitor, romancier, Wilfried N'Sondé se anunță în literatura francofonă a ultimelor decenii cu primul său roman *Le cœur des enfants léopards*, publicat în 2007 la editura Actes Sud, distins cu *Prix des cinq continents de la francophonie* și cu *Prix Senghor de la création littéraire*. În acest prim roman, *Le cœur des enfants léopards*, Wilfried N'Sondé ne prezintă, într-o lectură inversă, un personaj marginalizat, aflat în luptă cu cei de altă rasă, care, într-o seară, beat mort și părăsit de cea dintâi iubire, ucide fără nici un motiv. În pușcărie, el aude pentru prima dată *vocele strămoșilor* care îi vorbesc despre *rădăcinile* sale, despre acești *copii-leopardzi* care îi amintesc trecutul și îi dezvăluie viitorul.

Mots-clés: *enfants-léopards, racines, ancêtres.*

LYDIE SALVAYRE SAU MODERNITATEA NARATIVĂ

Dorina PANCULESCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Lydie Salvayre este o romancieră franceză de origine spaniolă care se bucură de un mare succes literar în zilele noastre. Ultimul său roman, *Pas pleurer*, a primit Premiul Goncourt în 2014. Încercăm să demonstrăm care sunt elementele de modernitate ale acestui roman, prin analiza – realizată în termenii lingvisticii textuale – aparatului său enunțiativ, de tip polifonic și a organizării sale textuale, care asigură, cu alte elemente, precum deicticele și progresia tematică, coerența și coeziunea textuală.

Mots-clés: *instance énonciative, polyphonie, discours, texte, discours indirect libre.*

DERRIDA, EXEGET AL LUI FREUD: A GÂNDI SPECTRALITATEA – DESPRE SCRITURA VISULUI ȘI DESPRE ARHIVĂ

Gabriel POPESCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

După ce a expus puterea viselor (oneirocrația) lui Warburton, Derrida enunță „ruptura freudiană” în legătură cu acel punct de vedere. Cu toate că Derrida nu utilizează termenul „epistemologic”, totuși, această „ruptură” acționează ca atare, căci ea separă *paradigma* europeană a științei viselor, instituită de Freud, de *preștiința* viselor, și ea europeană, a lui Warburton, autor al studiului *Essai sur les Hiéroglyphes des Égyptiens...* Trebuie să adăugăm că acest Warburton ne face să ne gândim la *cealaltă* Europă, și anume, la cea *manieristă* a lui G. R. Hocke, tot așa cum Derrida, reluându-l pe Warburton, ne amintește, la rândul său, de aceeași Europă. Iată de ce, îl considerăm pe *acest* Derrida un autor *manierist*... Oricât de paradoxal ar putea părea, Derrida recurge la scrierea hieroglifică – a lui Warburton – *de dinainte* de „ruptura freudiană”, în timp ce analizează modul freudian de a gândi visul, deci în timp ce se situează după aceeași „ruptură”.

Mots-clés: *«coupure freudienne», auteur maniériste, «signifié transcendantal», présence, spectralité, écriture du rêve, archive.*

DEPORTAREA «DUȘMANILOR» REGIMULUI COMUNIST ROMÂN: DESPRE CÂTEVA «FIGURI» ALE AUTOTRADUCERII

Anda RĂDULESCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

În acest articol, ne propunem să examinăm reușita și limitele autotraducerii. Studiul nostru se oprește asupra romanelor *Arta supraviețuirii* de Lelia Trocan și *Dislocații* de Paul Miclău. Scopul analizei efectuate este de a pune în evidență alteritatea textului sursă, modul în care fiecare (auto)traducător reușește să o mențină în autotraducere, precum și procedeele prin care Lelia Trocan și Paul Miclău transferă și/sau reconstruiesc în franceză imaginile infernului trăit de deportații români. Studiul câtorva «figuri ale autotraducerii», printre care metaforele, schimbările de sens, aluziile culturale, cuvintele cu referenți diferiți, jocurile de cuvinte, aliterațiile, ne-a permis să identificăm anumite procedee de traducere (precum traducerea metaforică cu sau fără schimbare de imagine, atenuarea elementelor conotate cultural, traducerea explicativă a imaginii, modificarea sensului anumitor structuri), care înlesnesc înțelegerea textului pentru cititorii francofoni.

Mots-clés: *auto-traduction, transfert d'image, métaphore, allusion culturelle, changement de sens, gommage.*

DINAMISMUL SCRITURII MINIMALISTE: FUIR, DE JEAN-PHILIPPE TOUSSAINT

Valentina RĂDULESCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Minimalismul continuă să fie și astăzi un concept controversat, iar scriitorii fie acceptă ei înșiși acest lucru – uneori cu dificultate, fie refuză eticheta de « minimalist ». Articolul nostru are un dublu obiectiv: în prima parte, propune o nouă creionare a evoluției conceptului de minimalism și a unor luări de poziție diferite cărora le-a dat naștere; în partea a doua, analiza se focalizează pe particularitățile scriiturii în romanul *Fuir* de Jean-Philippe Toussaint, din perspectiva minimalismului contemporan.

Mots-clés: *minimalisme, écriture, visuel, dynamisme, mouvement.*

ANDRÉE DAHAN,
VOCEA FEMININĂ ARABĂ PE PĂMÂNT CANADIAN

Rabia REDOUANE
Universitatea Montclair State, New Jersey (SUA)

Rezumat

Andrée Dahan a scris opere angajate social care se înscriu în curentul literar al scriiturii imigrante francofone din Canada. Acest articol tratează cel de-al doilea roman al autorului, *L'Exil aux portes de paradis*, a cărui intrigă se petrece într-o țară din Africa de Nord, unde niște turiști bogați își petrec vacanța într-un complex turistic situat în apropierea unui cartier sărac. Două lumi care se învecinează și pe care totul le separă. Pe de o parte, oameni norocoși veniți din Nord ce își permit totul și cumpără de plăcere, fără vreo constrângere; pe de altă parte, tineri defavorizați care sunt în slujba turismului, nevoiași care sunt exploatați fizic și psihic. Dahan reușește să realizeze un roman dur care denunță nedreptatea și corupția anumitor colectivități dominante internaționale și locale, dar și dezumanizarea celor săraci.

Mots-clés: *écriture migrante, complexe touristique, bidonville, misère, indifférence, exploitation.*

STATUTUL COMPLEMENTELOR NULE ÎN DISCURS

Houda MELAOUHIA BEN HAMADI
ISLT, Universitatea din Cartagina

Rezumat

Obiectivul acestui studiu este acela de a rezolva problema omisiunii realizată în limba franceză prin procedeul complementelor nule. Ne vom sprijini demersul pe interfața sintaxă-prozodie, pentru a demonstra că absența complementelor este condiționată de un principiu discursiv care depinde de intenția și/sau de atitudinea subiectului vorbitor. În această perspectivă, vom încerca, într-o primă etapă, să identificăm limitele studiilor teoretice ale căror analize se fundamentează exclusiv pe criterii morfo-sintactice și semantice. Apoi, prin plasarea problematicii de studiu la un alt nivel, cel al discursului, vom încerca, într-o a doua etapă, să analizăm acest fenomen, dezvoltând ideea de Focus, procedeu prin care subiectul vorbitor pune accentul pe elementul cel mai bine evidențiat, fapt care face oarecum *legitimă* omisiunea complementului. În sfârșit, în cea de-a treia etapă, vom arăta că un astfel de demers permite regruparea în aceeași listă a verbelor care aparțin, de obicei, unor clase diferite.

Mots-clés: *anaphore zéro, élément saillant, emploi absolu, Focus, objet nul, topicalisation.*

CUVÂNTUL BINE ÎN LIMBA ROMÂNĂ CONTEMPORANĂ

Iona BĂDESCU
Alice IONESCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Multiplele semnificații ale adverbului primar *bine*, moștenit din lat. BENE, și numeroasele funcții pragmatice pe care acesta le-a dezvoltat în utilizările dialogate, nu au făcut încă obiectul unui studiu exhaustiv. În această contribuție, ne

propunem să punem în valoare polisemia acestui adverb, precum și multitudinea utilizărilor sale intrapredicative (ca determinant al unui verb, al unui adjectiv sau al unui participiu trecut) și enunțiative.

Mots-clés: *adverbe, manière, sens, modalisateur, fonction pragmatique.*

GREȘELI GRAMATICALE FRECVENTE ÎN EXPRIMAREA ORALĂ A STUDENȚILOR CHINEZI

Julie BOHEC
Universitatea Artois, Franța

Rezumat

Studiul nostru propune, într-o primă etapă, o prezentare a predării limbii franceze în China, scoțând în evidență importanța pe care gramatica o are în cadrul acestui proces de învățare. În cea de-a doua etapă, vom prezenta greșelile de gramatică frecvente în lucrările de exprimare scrisă ale studenților, cu scopul de a propune o soluție adecvată în acest sens. Obiectivul nostru este acela de a arăta că studenții învață să se corecteze ei înșiși prin relectură și că aceste greșeli se diminuează semnificativ în cadrul temelor pe care aceștia le realizează.

Mots-clés: *étudiants chinois, expression écrite, erreurs grammaticales, TFS4, TFS8.*

EST-IL BON? EST-IL MAUVAIS ? DESPRE STEREOIPIE ÎN PREDAREA LIMBII FRANCEZE CA LIMBĂ STRĂINĂ

Mihaela CHAPELAN
Universitatea «Spiru Haret», ROMÂNIA

Rezumat

În ultima vreme, studiile asupra stereotipiilor au înregistrat un progres notabil în domeniul științelor umaniste. Astfel, stereotipul a devenit un concept cheie, care se plasează la intersecția dintre mai multe discipline, precum: psihologia socială, analiza argumentației, critica literară, teoria lecturii, antropologia culturală etc. Articolul nostru ia în discuție un aspect care pare a nu fi pe deplin rezolvat, și anume valoarea etică care îi este adesea acordată în literatura de specialitate. Vom insista asupra diferitelor funcții ale stereotipului și vom propune o serie de activități pedagogice centrate pe exploatarea didactică a stereotipiilor.

Mots-clés: *stéréotypes, valeurs éthiques, fonctions pédagogiques, perspective interculturelle.*

DISCURS ȘI COERENȚĂ: TEMĂ, FUNDAL, CRONOLOGIE

Adriana COSTĂCHESCU,
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Articolul propune o extensie a cadrului teoretic al Teoriei Reprezentării Discursive Segmentate (SDRT, Asher / Lascarides 2003) pentru a explica coerența discursivă. După o scurtă prezentare a SDRT și a modului în care acest cadru tratează semnificațiile implicite (presupozițiile), ne axăm pe prezentarea rolului a trei categorii de elemente care fac parte din construcția unui discurs coerent: (i) adverbele de încadrare (spațiale și temporale), care aparțin Fundalului; (ii) tema (unitatea de loc, timp și continuitate a ‘personajelor’ – Agenți, Experimentatori, Obiecte, Surse etc.); (iii) informațiile implicite de tip *qualia structure* (Pustejovsky 1995), elemente care explică coerența secvenței *l’homme ivre entra dans un bar; le barman le jeta dehors* în opoziție cu *?l’homme ivre entra dans un bureau; le barman le jeta dehors*. În partea de final a articolului, încercăm o sinteză și o ilustrare a acestor propuneri cu ajutorul unui exemplu pertinent.

Mots-clés: *SDRS, cohérence, Arrière-plan, adverbes de localisation, qualia structure.*

GALICISMELE DIN LIMBA ROMÂNĂ DIN DOMENIUL ȚESĂTURILOR PENTRU ÎMBRĂCĂMINTE

Daniela DINCĂ, Mihaela POPESCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Având ca punct de plecare galicismele din limba română care fac parte din domeniul Țesăturilor pentru îmbrăcăminte, articolul nostru își propune următoarele trei obiective: identificarea galicismelor din acest domeniu conceptual, realizarea unei scurte prezentări etimologice și analiza lexico-semantică comparată a lexemelor care-i aparțin. Concluzia la care ajunge studiul nostru este că toate galicismele analizate au păstrat trăsăturile distinctive ale etimonului francez, dat fiind faptul că ele au intrat în limba română din necesitate denominativă, pentru a desemna referenți noi și că există foarte puține modificări semantice operate în limba română față de situația existentă în franceză (de exemplu, conservarea parțială a sensului etimonului francez sau dezvoltarea metonimică prin care se denumește obiectul de vestimentație cu numele materialului din care acesta este fabricat).

Mots-clés: *sémantique lexicale, analyse contrastive, condensation lexicale, glissement métonymique, gallicisme.*

UNITĂȚI LINGVISTICE ȘI PERIOADE ENUNȚIATIVE ÎN FRANCEZĂ ȘI ÎN SPANIOLĂ

María-Luisa FERNÁNDEZ-ECHEVARRÍA
Universitatea Complutense din Madrid / MoDyCo, Paris X

Rezumat

Prozodia este prezentă în exprimarea lingvistică ; trei parametri descriu gramatica unei limbi : timpul obiectiv impus de un calendar comun, timpul subiectiv împlânzit într-o formă silabică și timpul definit de metalimbajul gramatical care aparține unei anumite limbi. Diferențele între limbi intervin la nivelul enunțului. Enunțul marchează perioadele unui discurs (sau ale unui text) în care categoriile gramaticale capătă sens. Deviațiile constatate în corpus-ul locutorilor neexperimentați demonstrează existența unor modele de intonație care pun în evidență articulări sintactice universale, indicând implicit faptul că gramatica limbii respective nu este bine stăpânită. În articolul de față, propunem o categorizare a construcțiilor enunțiative în perioade (TPE) pentru a explica interferențele productive sau neproductive dintre limbi și pentru a construi modele gramaticale alternative și flexibile, bazate pe noțiunile tradiționale de Timp, Aspect, Mod(alitate), Evidențialitate (TAME).

Mots-clés: *période énonciative, parémies, syllabation, temporalité, unité linguistique.*

PREDICATIVITATEA ȘI NON-PREDICATIVITATEA ADJECTIVELOR PRIMARE DIN LIMBA FRANCEZĂ

Jan GOES
Grammatica (EA 4521)
Universitatea Artois, Franța

Rezumat

În acest articol plecăm de la ipoteza conform căreia funcția de atribut este funcția de bază a adjectivului în limba franceză. Vom examina în acest studiu care sunt trăsăturile semantice care limitează trecerea de la funcția de atribut la cea de nume predicativ – cea de-a doua funcție importantă a adjectivului – și care trăsături fac ca această transformare să fie posibilă. Altfel spus, vom examina în ce măsură posibilitatea trecerii la funcția de nume predicativ se poate realiza în raport cu diferitele utilizări ca atribut ale adjectivului primar, studiate de noi. Prin analiza restricțiilor impuse de structura canonică a numelui predicativ și a modului în care acestea ar putea fi eliminate, dorim să actualizăm elementele care constituie particularitatea predicăției adjectivale.

Mots-clés: *adjectif primaire, épithète, attribut, prédication adjectivale.*

UTILIZAREA METODELOR ACTIVE ÎN PREDAREA LIMBII FRANCEZE CA LIMBĂ STRĂINĂ

Alice IONESCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Articolul nostru își propune să prezinte rezultatele cercetărilor în domeniul metodelor active, să discute valoarea și aplicabilitatea lor în cadrul cursurilor de franceză ca limbă străină, apoi să ofere sugestii pentru aplicarea metodelor și strategiilor de învățare activă, cu accent pe 5 metode și tehnici concrete pe care le-am denumit: *rezolvarea de probleme în tandem, interviul în trei etape, reflecție-partajare, chestionarul oral, pasează-problema.*

Mots-clés: *méthode, pédagogie active, université, FLE.*

ADJUNCTII ADNOMINALI ÎN LIMBA ROMÂNĂ: GRUPURILE PREPOZITIONALE COMPLEXE INTRODUSE PRIN PREPOZITIA *DE*

Alexandru Mardale
INaLCO, Paris – SeDyL UMR 8202 CNRS IRD – Labex EFL

Rezumat

În limba română există două tipuri de *GP* complexe (adică formate pe baza a două *P* simple), care se pot atașa unor *N*. Primul tip este introdus printr-o combinație de două (foarte rar, trei) *P* lexicale, de ex. *de la, pe sub, pe lângă, de pe lângă* (ca în *venirea lui de la Londra*). Al doilea tip este introdus printr-o combinație formată dintr-un *P* funcțional (și anume, *de*) și un *P* lexical, de ex. *de la, de pe, de sub, de lângă* (ca în *cartea de pe raft*).

În acest articol, vom studia cu atenție aceste două tipuri de construcții prepoziționale. Vom examina mai întâi toate constrângerile morfosintactice și semantice pe care trebuie să le respecte diferiții constituenți ai *GP* complex (de ex. statutul categorial al complementului cu *P* (*GN* vs *GD*), absența sau prezența unui determinant care să însoțească acest complement, funcția sintactică a acestuia din urmă (argument vs. adjunct), interpretarea sa semantică (specifică – non specifică)). Vom aprofunda apoi analiza lui *de* din cadrul acestui al doilea tip de *GP* complex. Sub acest aspect, vom arăta că acest *de* nu are proprietățile unei *P* obișnuite (în sensul de lexicală), ci trebuie mai degrabă analizat ca realizare a unei categorii funcționale (și anume *Mod*(ificator)).

Mots-clés: *adverbiaux adnominaux, groupes prépositionnels complexes, P fonctionnelle, P lexicale.*

STUDIUL STILISTIC ȘI POLIFONIC ASUPRA FIGURILOR DE TIP PUNCTUAȚIONAL ÎN *L'ÉCRIVAIN* DE YASMINA KHADRA

Zouhour MESSILI-BEN AZIZA
Universitatea El Manar din Tunis
Institutul superior de științe umaniste din Tunis, Tunisia

Rezumat

Studiul nostru se focalizează pe punctuație, privită în sens larg, în special pe elementele grafice ale punctuației, mai precis pe caracterele italice. La fel ca toate semnele de punctuație, acestea contribuie la realizarea sensului. Afirmația noastră se bazează pe studiul utilizării caracterelor italice în romanul Yasminei Khadra, *L'écrivain*. Vom demonstra totodată că în această operă autobiografică, caracterele cursive participă la realizarea polifoniei, lăsând să se întrezărească vocea autorului-narator, voce care se suprapune peste cea a naratorului-personaj.

Mots-clés: *punctuation, italique, polyphonie, éléments graphiques.*